

אמריליס היפאסטרום – פיתוח גידול לקטיף פרחים זיוה גלעד, דורית סנדלר-זיו, נורית צור, גדעון לוריא, אחיעם מאיר

מבוא

הסוג היפאסטרום שייך למשפחת הנרקסיים (AMARYLLIDACEAE) והוא כולל 50-60 מינים. מוצאו מדרום אמריקה ותפוצתו מהאזורים הסובטרופיים של מרכז אמריקה ודרומה עד ברזיל וארגנטינה. בעולם מגדלים היפאסטרום למטרת שיווק בצלים או לקטיף פרחים. קיימים זנים בעלי פרח גדול, בחלקם עם גבעול עבה וכבד וזנים בעלי פרח קטן, בדר"כ עם גבעול דק. גידול הוורדים נמצא בבעיה כלכלית מתמשכת בשנים האחרונות. תשתית הנדרשת לוורדים – בית צמיחה מחומם מצונן עם טכנולוגיות מתקדמות יכול לשמש לגידולים אחרים. אחד מהם הוא גידול היפאסטרום לקטיף פרחים ליצוא ולשוק המקומי.

שיטות וחומרים

בצלי אמריליס היפאסטרום מהזן Red-Lion, בגודל 28-30, נאספו בחלקת הגידול במשתלת סעד-אסף (הוצאו משטח הגידול בסוף אוגוסט) והועברו לאחסון ב-13 מ"צ, עד למועד השתילה. במועדי שתילה מאוחרים הועברו הבצלים ל-9 מ"צ לפני השתילה במפורט בטבלה 1.

טבלה 1: מועד שתילה ומשך אחסון

מועד שתילה	אחסון ב-13 מ"צ	אחסון ב-9 מ"צ
21/10	30/8 – 21/10	
6/11	30/8 – 6/11	
18/11	30/8 - 18/11	
30/11	30/8 - 30/11	
16/12	30/8 - 30/11	30/11 - 16/12
30/12	30/8 - 30/11	30/11-- 30/12

הבצלים נשתלו בבית צמיחה מחומם בחימום אויר (מינימום 18 מ"צ).

בשלושה סוגי מיכלי גידול:

1. קלקר במידות $0.17 \times 1.33 \times 0.8$ במצע טוף M0.8.
 2. דלי 10 ל', במצע קוקוס.
 3. ארגז פלסטיק בגודל $0.2 \times 0.6 \times 0.4$ במצע קוקוס.
- שתילה בדליים ובארגזים מיועדת לבדיקת אפשרות שינוע לאחסון בקירור בסוף עונת הגידול וכהכנה לעונה נוספת.
 בכל מועד בוצעה במקביל שתילה בבית צמיחה ללא חימום במצע טוף.

תוצאות

גבעול הפריחה של אמריליס היפאסטרום מוכן לקטיף כאשר רואים בצבוץ צבע. הקטיף של מועד השתילה הראשון נפרס במשך שלושה שבועות, פרק זמן ארוך מהמקובל, הסיבה כנראה, משך אחסון קצר יותר מהנדרש. בטבלה מס' 2 מפורט משך הזמן משתילה עד קטיף, מספר גבעולים לבצל ואורך גבעול, בכל מועד שתילה.

הבצלים שגדלו בחממה מחוממת פרחו מהר יותר ובאיכות טובה יותר. חשוב להדגיש כי איכות הפריחה מושפעת בעיקר מתנאי הייצור של הבצל ולא דווקא מתנאי הגידול לפריחה, ובנוסף גם מתהליך ההמרצה ותנאי הגידול בחממה.

טבלה 2: השפעת מועד השתילה ותנאי הגידול על מועד הפריחה ואיכותה

תאריך שתילה	ימים (ממוצע)		לפריחה		גובה גבעול ממוצע (ס"מ)	
	ל-18	חימום	ללא	חימום	ללא	חימום
	מ"צ	18	חימום	ל-18	חימום	ל-18
21/10/03	61	81	2.1	2.0	49	43.8
6/11/03	58	82	2.1	2.0	48	42.4
18/11/03	60	88	2.2	2.4	48	38.9
30/11/03	54	84	2.2	1.7	49	36.3
16/12/03	53	82	2.0	1.4	48	39.2
30/12/03	50	68	2.0	1.8	46	35.4

יצרני פרחי אמריליס היפאסטרום מחזיקים את הבצלים בשטח במשך מספר שנים, ומכוונים את הפריחה ע"י הזרמת מים קרים לסביבת הבצל למשך מספר שבועות. הוצאת הבצל, חיתוך שורשים ואחסון בטמפרטורה הרצויה להכוונת

פריחה עשויה לפגוע בפוטנציאל הפריחה בעונה הבאה. אי לכך, יש חשיבות לקביעת מועד ההוצאה וכן בדיקה האם אחסון הבצלים בקירור בתוך מיכל הגידול ללא הוצאת הבצל מהמצע תגרום ליבול רב יותר ואיכותי בעונה הבאה. ב- 8.6.04 הוצא מדגם בצלים מכל מועד שתילה ונבדק מצב הפרחים בתוך הבצל, אורך הפרחים בס"מ (אלה פרחים שמיועדים לפרוח בעונה הבאה). התוצאות של מדידת מספר הפרחים ואורך הפרחים בתוך הבצל, מוצגות בטבלה 3.

טבלה 3 : מצב הפרחים בתוך הבצלים (אורך הפרחים בס"מ) בדיקה ב- 8.6.04.

אורך פרח בתוך הבצל				היקף בצל (cm)	מועד שתילה
פרח 4 (cm)	פרח 3 (cm)	פרח 2 (cm)	פרח 1 (cm)		
1.37	2.69	4.28	4.68	41.92	21/10/03
1.30	2.24	3.70	4.18	38.56	6/11/03
1.20	1.96	3.22	3.78	36.99	18/11/03
0.43	1.14	2.68	3.60	32.47	30/11/03
0.40	0.80	2.38	3.42	34.04	16/12/03
	0.45	1.60	2.60	31.84	30/12/03

בצלים ממועדי שתילה 1,2,3 הוצאו ב-15/6 והועברו לאחסון ב-13 מ"צ.
בצלים ממועד שתילה 4,5,6 הוצאו ב-15/7 והועברו לאחסון ב-13 מ"צ.

סכום

תשתיות ורדים שהתפנו יכולות להתאים לייצור פרחי אמריליס היפאסטרום, התוצאות שהתקבלו בעונה זו היו צפויים לאור הידוע על פריחת בצלים שיוצרו להפריחה מוקדמת. חשוב יותר התכנון לעונות הבאות, בדיקת יבול הפרחים שיתקבל בעונה שניה מבצלים שהופרחו בעונה ראשונה, ותהליך הטיפול בבצל בשטח לאחר הפריחה ועד ההוצאה כולל מהלך הטיפול בבצל לאחר ההוצאה והאחסון.